

**A KÚRIA
mint felülvizsgálati bíróság**

Pfv.III.20.946/2013/4.szám

A Kúria a Kabai Ügyvédi Iroda (ügyintéző: dr. Kabai Zoltán ügyvéd) által képviselt felperesnek a jogtanácsos által képviselt alperes ellen járadék felemelése iránt a Pesti Központi Kerületi Bíróság előtt 11.P.94.956/2010. szám alatt megindított és másodfokon a Fővárosi Törvényszék 41.Pf.638.085/2012/4. számú ítéletével elbírált perében a jogerős ítélet ellen a felperes által 31. sorszám alatt előterjesztett felülvizsgálati kérelem folytán - tárgyaláson kívül - meghozta a következő

í t é l e t e t:

A Kúria a jogerős ítéletnek a felülvizsgálattal támadott rendelkezéseit hatályában fenntartja.

Kötelezi a felperest, hogy fizessen meg 15 napon belül az alperesnek 10.000 (tízezer) forint felülvizsgálati eljárási költséget, és térítsen meg az államnak külön felhívásra 31.700 (harmincegyezer-hétszáz) forint le nem rótt felülvizsgálati illetéket.

Ez ellen az ítélet ellen felülvizsgálatnak nincs helye.

I n d o k o l á s

A felperes 1976. október 18-án balesetet szenvedett, amely miatt alsó végtagját csonkolni kellett. Az alperesnek a balesetért való felelősségét a Pesti Központi Kerületi Bíróság 14.P.90.595/1977/6., illetőleg a Fővárosi Bíróság, mint másodfokú bíróság 41.Pf.25.532/1978/2. számú ítéletével állapította meg és kötelezte az alperest, hogy a felperes részére véghatáridő nélkül fizessen havi 1.500 forint járadékot, amelyből 1.000 forint albérleti díj, míg 500 forint közlekedési többletköltség volt. Az albérleti díjat a felperes azért kapta, hogy akkori lakóhelyétől ne kelljen utaznia. A peres felek 1999-2000. év körül a járadék összegét havi 5.000 forintra emelték fel, amelyet az alperes folyamatosan fizet a felperesnek.

A felperes módosított keresetében kérte, hogy a bíróság kötelezze az alperest költségpótló járadék felemelése címén 2010. április 1-jétől gépkocsi fenntartási költség címén havi 30.220 forint, 2011. december 1-jétől havi 32.400 forint, lábbeli beszerzésének

többletköltsége címén havi 6.000 forint, háztartási kisegítő költsége címén havi 16.000 forint, gyógykezelés, rehabilitáció költségei címén havi 10.400 forint, valamint a protézis cseréjével alkalmanként felmerülő költség címén összesen 86.335 forint, gépkocsija automata sebességváltójával kapcsolatban felmerült egyszeri 155.000 forint többletköltség megfizetésre. Hivatkozott körülményei lényeges változására, többek között házastársa 2010. évben történt elhalálozására is. Állította, hogy az alperes által fizetett járadék összege nem fedezi azokat a valós kiadásokat, amelyek kizárólag a baleset következtében létrejött csonkolással összefüggésben rendszeresen felmerülnek.

Az elsőfokú bíróság a Fővárosi Bíróság 41.Pf.25.532/1978/2. számú ítéletével helybenhagyott, a Pesti Központi Kerületi Bíróság 14.P.90.595/1977/6. számú ítéletében megállapított havi 1.500 forint járadékot havi 25.400 forintra felemelte azzal, hogy 2012. június 1-jétől kezdődően minden hónap 15. napjáig előre esedékesen köteles ezt az összeget az alperes megfizetni. Kötelezte továbbá az alperest, hogy fizessen meg 15 napon belül a felperes részére 508.560 forint lejárt hátralékot, ezt meghaladóan a keresetet elutasította. Az alapítéletben megállapított járadék alapjául el nem bírált körülményeket a bíróság a járadék felemelése körében nem értékelhette, azokat kizárólag új keresetként kell elbírálni. Megállapította az alperes elévülési kifogása nyomán, hogy az új igények - a lábbeli költsége, a rehabilitációs költség, a háztartási kisegítés, a protéziscsere, továbbá a gépkocsi átalakítása - elévültek a Ptk. 324. § (1) bekezdése, a 325. § (1) bekezdése, valamint a 326. § (1) és (2) bekezdései alapján. Ugyanis a felperes ezeken a címeken igényét már 1977-ben is érvényesíthette volna, abban nem volt akadályozott. Az elévülést nem szakította meg a peres feleknek a magasabb összegű járadékösszegben történt megállapodása. A gépkocsi átépítése 2007. június 29-én történt, így 2010. októberében már nem terjeszthetett elő ezzel kapcsolatosan igényt. Azonban a keresetet a gépkocsi fenntartása költsége körében megalapozottnak találta, mert ez az alapítéletben szereplő helyváltoztatással kapcsolatos. A felperes által megjelölt összegekből kiindulva az 5.000 forintos alperesi teljesítés, illetve a M-en az adott időszakban a tömegközlekedés havi bérletének árával csökkentett összegben ítélte meg 2012. június 1-jétől havi 25.400 forint, hátralékosan 508.560 forint összegben.

Az elsőfokú ítélet ellen mindkét fél fellebbezett. A másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletének nem fellebbezett részét nem érintette, a fellebbezett rendelkezését részben megváltoztatta, s arra is kötelezte az alperest, hogy fizessen meg a felperesnek 15 nap alatt 86.350 forintot, míg a felperest terhelő perköltséget 11.000 forintra felemelte. A felperest terhelő kereseti illetéktérítés összegét 34.700 forintra leszállította, az alperest terhelő kereseti illetéktérítés összegét 22.600 forintra felemelte. Kötelezte az alperest, hogy 15 nap alatt fizessen meg a felperesnek 16.000 forint fellebbezési részkiöltséget, a felperes 35.700 forint,

míg az alperes 24.100 forint fellebbezési illetéket volt köteles az államnak felhívásra megfizetni.

A másodfokú bíróság a protézis cseréjével kapcsolatban találta alaposnak a felperes fellebbezését, mert a 14/2007. (III.14.) EüM rendelet értelmében a jogszabály hatályba lépését követően a protéziscserék alkalmával a korábbiaktól eltérően már önrészt kell fizetnie a felperesnek, így a becsatolt számla összesen 86.335 forintját megítélte javára. Az elévülési kifogással kapcsolatban kifejtette, hogy a baleseti járadékkövetelés esetén az elévülési idő annak egészére, tehát jogalapjára is egységesen akkor kezdődik, amikor a balesetből eredő hátrányok bekövetkeztek. Nem hagyható figyelmen kívül, miszerint a felperes 1977-ben kizárólag a helyváltoztatásával kapcsolatos hátrányai miatt érvényesített igényt, így a bíróság erre tekintettel állapította meg a járadékot. A jogerős ítélet szerint az elévülés nyugvására vonatkozó Ptk. 326. § (2) bekezdés alkalmazásának nincs helye a keresetnek az elutasítással érintett egyik, önálló járadékigénye tekintetében sem, az elévülést a feleknek az emelt összegű járadékfizetésre vonatkozó megállapodása sem szakította meg. A felperes baleseti állapota évtizedek óta kialakult. Ezért már hosszú ideje gyorsabban használódik el a lábbeli, ilyen igényt a Ptk. 345. § (4) bekezdése szerinti hároméves elévülés időn belül nem érvényesített és arra sem hivatkozott, hogy ez az állapota a perindítást megelőző egy éven belül alakult ki. Egyéb elévülést megszakító körülményt sem lehetett megállapítani. Ezt az okfejtést tekintette a jogerős ítélet irányadónak a háztartási kisegítőre, a rehabilitációs költségre is. Kifejtette a jogerős ítélet, hogy a felperes által megjelölt Pp. 230. § (1) bekezdése nem alkalmazható, míg a 280. § (3) bekezdésének alkalmazása fel sem merült. A gépkocsi fenntartásával kapcsolatos fellebbezési támadások nyomán arra az álláspontra helyezkedett a másodfokú bíróság, hogy az elsőfokú bíróság a Pp. 206. § (3) bekezdése szerint megfelelően mérlegelte a bizonyítékokat, amikor az ezzel kapcsolatos követelést kiszámolta, így az erre vonatkozó elsőfokú ítéleti rendelkezést helybenhagyta. A másodfokú bíróság álláspontja szerint az elsőfokú bíróság a Pp. 3. § (3) bekezdése szerinti tájékoztatási kötelezettségét megfelelően teljesítette a 2-I. számú, valamint a 19. számú jegyzőkönyvi végzésében, az ügy sajátosságait figyelembe véve részletes tájékoztatást adott a feleknek a bizonyítási teherről és a bizonyítatlanság következményeiről. Utalt arra is, hogy a Pp. 164. § (2) bekezdése értelmében nem a bíróságnak kell eldöntenie azt, hogy a félnek szükséges-e további bizonyítást kérnie. A Pp. 3. § (3) bekezdése szerinti tájékoztatás során nem köteles a bíróság a bizonyítékokat mintegy előzetesen mérlegelve a várható döntésről tájékoztatni a feleket, mert egy ilyen tájékoztatás esetén az ellenérdekű fél alappal kérdőjelezhetné meg a bíróság pártatlanságát.

A jogerős ítélettel szemben a felperes terjesztett elő

felülvizsgálati kérelmet. Elsődlegesen azt kérte, hogy a Kúria a másodfokú bíróság határozatát részben helyezze hatályon kívül és kötelezze az alperest 2010. április 1-jétől kezdődően háztartási kisegítő költségeként felmerülő havi 16.000 forint, gyógykezelés és rehabilitációs költségként havi 10.400 forint, továbbá perköltség megfizetésére. Másodlagosan kérte, hogy ha a döntéshez szükséges tények nem állapíthatók meg, a jogerős határozatot részben helyezze hatályon kívül és az ügyben eljárt elsőfokú bíróságot új eljárásra és új határozat hozatalára utasítsa. Állította a felperes, hogy az elsőfokú bíróság kizárólag a 2012. március 26-án megtartott tárgyaláson a 19. szám alatti jegyzőkönyvi végzésében adott részletes tájékoztatást a bizonyítási teherről a Pp. 3. § (3) bekezdése alapján. Álláspontja szerint az 1/2009. (VI.24.) PK vélemény 4. pontja értelmében a tájékoztatásnak az adott tényállásokra vonatkozóan egyediesítettnek és teljes körűnek, valamennyi elbírálásra kerülő kérelemre kiterjedőnek kell lennie, nem teljesíthető a tájékoztatási kötelezettség csupán a Pp. 3. §-ának (3) bekezdésére és a 164. §-ának (1) bekezdésére utaló általános tájékoztatással. A felperest pedig az előbbiek szerint nem tájékoztatta az elsőfokú bíróság arra nézve, ha az általa meghatározottak szerinti bizonyítási kötelezettségét nem teljesíti, a keresetét el fogja utasítani. Iratellenes továbbá a másodfokú bíróság ítéletének az a kitétele is, miszerint az elsőfokú bíróság részletes tájékoztatást adott a feleknek a bizonyítatlanság következményeiről. A felülvizsgálati kérelem szerint a bíróság ítéletében nem tett eleget indokolási kötelezettségének, mert a Pp. 220. § (1) bekezdésének d) pontja ellenére az első- és a másodfokú ítélet nem tartalmazza azt a jogi indokolást, amelyből az anyagi és eljárásjogi jogszabályok alapján az elévüléssel kapcsolatos bírósági okfejtés megállapítható. Nem szerepel továbbá az elsőfokú ítéletben a felperes által érvényesített egyes járadékigények elévülésével kapcsolatos tényállás sem, nem rögzíti az indokolás azokat a tényeket, amelyek alapján a külön-külön érvényesített igények tekintetében az elévülési idő elkezdődött és az elévülés dátumszerűen bekövetkezett, a bíróság csak általánosságokban beszél, ez pedig ellentétes a bírói gyakorlattal. Kifejtette, hogy a jogerős ítéletet hozó bíróságok nem megfelelően alkalmazták a Ptk. 280. § (3) bekezdését, valamint a Kúria PK 52. számú állásfoglalásában foglaltakat. Állította, hogy a perben előterjesztett kárigények akkor merülnek fel, amikor ebből kiadás keletkezett, ezért a bíróság által önállóan tekintett kárigényeket új kereseti kérelemnek tekintve vizsgálnia kellett volna, és hogy azokat a felperes elévülési időn belül érvényesíti-e. Ehhez képest kellett volna a felperest a kárigények keletkezésével, az alperes elévülési kifogásával kapcsolatos ellenkérelem előterjesztése nyomán a Pp. 3. § (3) bekezdésében foglaltaknak megfelelően és akként tájékoztatni, hogy a járadék felemelése iránti igényt a bíróság új kereseti kérelemnek tekinti és a felperes bizonyítsa, hogy a kárigénye mikor merült fel, ennek hiányában az eljárás során

a járadékemelési és önálló kárigény összemosódott. A jogszabályszerű tájékoztatás esetében a felperes tudta volna bizonyítani, hogy a kereseti követelése nem évült el, az a jogérvényesítésre nyitva álló határidőben merült fel. A felperes szerint követelése akkor évült volna el, ha a perben érvényesített kár 2007. október 20. napját megelőzően keletkezett volna, azonban a háztartási kisegítőre, valamint a rehabilitációs költség megfizetésére irányuló igény tekintetében a kereset nem évült el. A háztartási kisegítőt hetente kellett alkalmaznia, de nem következett bizonyítási eszközök megfelelő értékeléséből az, hogy ennek igénybevételére a felperesi kereset, mint önálló járadékigény előterjesztésére nyitva álló határidőt megelőzően rendszeresen került volna sor. A járadék alapjául szolgáló el nem bírált körülményeket – így a háztartási kisegítőt is – új keresetként értékelve a bíróságok nem állapították meg, hogy mihez képest évült el a felperes önálló járadékigénye. A felperes szerint a járadékot nem a házastársa sajnálatos elvesztése kapcsán igényelte. Előadta továbbá, hogy a becsatolt orvosi igazolás szerint az úszás és a masszírozás rehabilitációja orvosilag indokolt és ajánlott, a bizonyítékok tükrében a bíróság jogszabálysértően nem jelölte meg, hogy mikor évült el a felperes új járadékigénye. Szerinte a háztartási kisegítő rendszeres alkalmazásának igénye a házastárs halálát követően következett be, a háztartási kisegítőt a felperes egészségkárosodása alapján vette igénybe és ez ok-okozati összefüggésben áll a baleseti sérülésével. A rehabilitációs költség pedig az életkora előrehaladtával nem a fiatal felnőtt, illetőleg középkorú felperesnél volt indokolt, hanem a rehabilitációra több mint harminc év elteltével az utóbbi években szorult egyre nagyobb mértékben.

Az alperes felülvizsgálati ellenkérelmében a jogerős ítélet hatályában fenntartását indítványozta. Álláspontja szerint az elsőfokú bíróság a felperesnek a Pp. 3. § (3) bekezdése szerinti megfelelő tájékoztatást megadta, a jogerős ítélet indokolásából is egyértelműen kitűnnek a döntést megalapozó lényeges körülmények. Maradéktalanul osztotta a jogerős ítélet az elévüléssel kapcsolatos jogi álláspontját. Helyesen hivatkozott a bíróság arra is, hogy nincs lehetőség arra, hogy a járadék összetevőit meghaladó egyéb költségekkel igényelje a felperes a járadék összegének megemelését figyelemmel a Ptk. 359. § (1) bekezdésére. Álláspontja szerint a járadékigény keletkezésének időpontját, valamint az elévülést megszakító cselekményekkel kapcsolatos körülményeket a rá háruló teher ellenére a felperes nem bizonyította.

A Pp. 270. §-ának (2) bekezdése alapján a Kúria azt vizsgálta, hogy a jogerős ítélet felülvizsgálattal támadott része a felülvizsgálati kérelemben megjelölt okokból jogszabálysértő-e.

A felülvizsgálati kérelem nem alapos.

Tévesen tartalmazza a felülvizsgálati kérelem azt, hogy az elsőfokú bíróság nem teljesítette a Pp. 3. § (3) bekezdése szerinti tájékoztatási kötelezettségét és ezt a másodfokú bíróság sem értékelte megfelelően. Az ügy irataiból kitűnik, hogy mind 2-I. sorszámú, mind pedig a 19. sorszámú jegyzőkönyvi végzésben az ügy sajátosságait figyelembe véve megfelelő tájékoztatást adott az elsőfokú bíróság a feleknek a bizonyítási teherről és a bizonyítatlanság következményeiről, ahogy ezt a másodfokú ítélet is rögzítette. Az alperes elévülési kifogását 14. sorszám alatt nyújtotta be, majd a felperes arra 15. sorszám alatt tett részletes észrevételeket, ezt követte a 19. sorszámú jegyzőkönyvi végzésbe foglalt bírói tájékoztatás a bizonyítási teherről és a bizonyítatlanság következményeiről, majd a felperes 20. sorszám alatt nyilatkozott úgy, hogy ha további bizonyítás terheli, úgy még tájékoztatást kér a bizonyítatlanság következményeiről, de további bizonyítási indítványa nem volt. Egyetért a Kúria a másodfokú bíróság ítéletének indokolása azon részével is, hogy a Pp. 164. § (2) bekezdése értelmében nem a bíróságnak kell eldöntenie azt, hogy félnek szükséges-e további bizonyítást indítványoznia. Nem köteles továbbá a Pp. 3. § (3) bekezdése szerinti tájékoztatás során a bíróság, mintegy előrehozott mérlegelés alapján tájékoztatni a feleket a várható döntésről, mert ez a pártatlan ítélezést kérdőjelezné meg. A Kúria 1/2009. (VI.24.) PK véleményét szem előtt tartva is megállapítható, hogy a tájékoztatás az ügy körülményeire tekintettel a Pp. 3. § (3) bekezdésben foglalt kötelezettség célját tekintve kellően részletes és megfelelő volt. A tájékoztatásnak ugyanis - a szakértői bizonyítás szükségességét kivéve - a bizonyítási eszközökre általában nem kell kitérnie, azokra a bíróságnak csak akkor célszerű utalnia, ha a per adataiból megállapítható, miszerint az adott bizonyítási eszköz igénybevétele nélkül a fél nem tud eleget tenni a bizonyítási kötelezettségének. Az elsőfokú bíróság pedig ennek megfelelően tájékoztatta a feleket, így az ügy érdemi elbírálására kiható jogszabálysértés nem történt.

A perben nem vitatható tény, hogy a kereset 2-6. pontjaiban foglalt egyes kártérítési járadékigények a Pesti Központi Kerületi Bíróság 14.P.90.595/1997/6., valamint a Fővárosi Bíróság 41.Pf.25.532/1978/2. számú ítéletével elbírált két tételből álló járadékigényen túl, önálló, új igények. Ezek a felperes személyes előadása szerint is már jóval a keresetindítást megelőzően felmerültek. Jogszabálysértés nélkül helyezkedett a jogerős ítélet arra az álláspontra, miszerint nincs lehetőség arra, hogy a járadék összetevőit meghaladó egyéb költségekkel igényelje a felperes a járadék összegének megemelését. Ugyancsak helytállóan foglaltak állást a bíróságok az egyes kereseti kérelemrészek elévülésével kapcsolatosan. Kétségtelen, hogy a baleseti járadékkövetelés esetén az elévülési idő a járadékkövetelés egészére, tehát annak jogalapjára is egységesen akkor kezdődik, amikor a balesetből eredő

hátrányok bekövetkeztek, azaz esedékesek. A felülvizsgálati kérelemben az elévülésnek a Ptk. 326. § (2) bekezdése szerinti nyugvásával kapcsolatos törvénysértésre való hivatkozása is alaptalan. A felperes egyik önállóan tekinthető kártérítési járadékigényét sem érvényesítette a Ptk. 345. § (4) bekezdése szerinti elévülési időn belül és nem hivatkozott arra sem, hogy ez az állapota a perindítást megelőző egy éven belül alakult ki, azaz a Ptk. 326. § (2) bekezdése alkalmazásának lenne helye. Nem lehetett továbbá felderíteni felperesi hivatkozás hiányában a Ptk. 327. § (1) bekezdése szerinti elévülést megszakító körülményt sem. Egyetért a Kúria a jogerős ítélet azon álláspontjával is, hogy a felek közti megegyezés alapján az ismeretlen időponttól kezdődő járadékemelés nem szakította meg az elévülést.

Az előbbiek irányadóak a felperesnek a lábbeli beszerzés többletköltsége címén igényelt havi 6.000 forintra, valamint a háztartási kiegészítővel kapcsolatos kérelemre is. A peres iratok és az elsőfokú bíróság által megállapított tényállás szerint a keresetlevél beadásának idején a családnál háztartási munkákat ellátó S.N. azt vallotta tanúként, hogy a korábbi takarító helyére ment a felperesi házban, és ez egy éve lehetett. A felperes is azt nyilatkozta személyes meghallgatás során, hogy mindig volt bejárónője a családnak, mert a férje és az ő jövedelme alapján ezt megengedhették maguknak, azonban házastársa halála után az ő jövedelme elveszett. Ebből pedig okszerűen az következik, hogy a rászorultság és a lényeges körülményváltozás nem az alperes jogellenes magatartásával áll okozati összefüggésben, így ha ezzel a kereseti kérelemrésszel kapcsolatos igény nem évült volna el, akkor sem lehetett volna jogalap hiányában ezt a felperes javára megítélni.

A rehabilitációs költség is olyan új igény, amelyet a felperes korábban nem érvényesített. Maga a felperes hivatkozott arra, hogy a perindítástól számított egy évet megelőzően következtek be olyan változások a baleseti állapotában, amelyek miatt korábban ilyen szolgáltatás igénybevétele nem merült fel. Nincs olyan bizonyíték, amely alátámasztaná azt, hogy ez egy éven belüli igény lehetne. A felperes 2002. április 17-én kelt 5. sorszámu előkészítő irata is azt tartalmazza, hogy a felperes évek óta úszik és masszíroztat, továbbá rehabilitációra jár, ebből pedig az következik, hogy ez az idő egy éven túli, ezért nem sértett jogszabályt a jogerős ítélet, amikor az elévülés nyugvását e vonatkozásban sem állapította meg, és mint elévült igényt a felperes erre irányuló keresetét is elutasította.

Összességében jogszabálysértés nélkül indult ki a jogerős ítélet abból, hogy egységesen akkor kezdődik az elévülési idő a járadékkövetelés egészére, amikor a balesetből eredő hátrányok bekövetkeztek, az pedig, hogy ezek pontos időpontját nem minden követelés tekintetében lehetett megállapítani, a felperes oldalán jelentkező per előkészítetlenségére utal, ahogy azt az alperes

felülvizsgálati ellenkérelme tartalmazza.

Az előbbiekben kifejtettekre tekintettel a Kúria azt állapította meg, hogy a jogerős ítélet felülvizsgálattal támadott része a felülvizsgálati kérelemben megjelölt okokból nem jogszabálysértő, ezért azt a Pp. 274. §-ának (1) bekezdése szerint tárgyaláson kívül meghozott határozatával a Pp. 275. § (3) bekezdése alapján hatályában fenntartotta.

A Kúria a Pp. 270. §-ának (1) bekezdése nyomán alkalmazott Pp. 78. § (1) bekezdése alapján kötelezte a felülvizsgálati eljárásban pervesztes felperest az alperes felülvizsgálati eljárási költségeinek a megfizetésére. A le nem rótt felülvizsgálati illeték viseléséről szóló rendelkezés a 6/1986. (VI.26.) IM rendelet 13. §-ának (1) és (2) bekezdésén alapul.

Budapest, 2013. november 27.

*Dr. Havasi Péter s.k. a tanács elnöke, Dr. Gelencsér Zoltán s.k.
előadó bíró, Dr. Udvary Katalin s.k. bíró*

A kiadmány hitelül:

*kúriai tisztviselő
HM*